

nexum permittitur; sed est *posterius* in executione, nam natura incipit ab imperfectioribus, deinde devenit ad perfectum.

CAPUT III.

DE ENTIS SUMMIS GENERIBUS, SEU DE CATEGORIIS.

Postquam de ente transcendentaliter sumpto, ac de ejus proprietatibus transcendentalibus actum est, ad primas entis realis divisiones est descendendum. Duo autem genera in quae ens primo dividitur sunt *substantia* et *accidens*; accidens autem in novem genera dispescitur. Dicemus itaque prius de substantia, deinde de accidente generatim, ac tandem de accidentium singulis generibus. Sint ergo:

- Quaestio 1. De substantia.
- Quaestio 2. De accidente generatim.
- Quaestio 3. De quantitate et qualitate.
- Quaestio 4. De relatione generatim.
- Quaestio 5. De relationibus speciatim.
- Quaestio 6. De sex ultimis categoriis.

QUAESTIO 1.

De substantia.

De ipsa substantiae notione inquirendum venit, quae sit hujus objectivitas, cumque indicatae fuerint ejus divisiones ac proprietates, addenda erit consideratio ultimi substantiae complementi, subsistentiae nimirum atque hypostaseos. Hinc:

- Articulus 1. De objectivitate substantiae.
- Articulus 2. De subsistentia.

ARTICULUS 1.

De objectivitate substantiae.

Propositio 35.

Conceptus substantiae non est figmentum mentis, sed exprimit aliquid reale et physicum.

Stat. quaest. 1) Contra Locke, et sensistas, et positivistas, dicentes: substantiam esse congeriem idearum simplicium sensu perceptarum, seu: complexum qualitatum, quas sensu percipimus, quae qua ratione coexistent nescimus; harum autem subjectum esse mentis nostrae figmentum, inde exor-

tum quod illas qualitates tamquam in alio existentes concipere assueti sumus.

2) *Substantiae*, i. e. *alicujus substrati* in rebus, quod idem manet etiam mutatis notis accidentalibus (non essentialibus), et *differentiae* inter hoc substratum et has notas mutantem.

Reale et physicum, i. e. id quod repraesentatur ut positivas habens notas et in ordine rerum vere existens, cui inhaereant accidentia, revera tale est quale repraesentatur.

3) Non agitur de hac vel illa substantia determinata, sed de generali notione substantiae, quam dicimus jure distingui a notione accidentis.

Prob. 1° Quidquid existit, existit aut in se aut in alio; *a.* si in se, est substantia; si in alio, est accidens; sed etiam hoc aliud iterum, aut in se est, aut in alio; et ita in infinitum (quod est absurdum), nisi aliquando sistatur in substantia differente ab accidente; *e.*

Prob. 2° Si substantia non esset nisi complexus qualitatum sensibilibus, ille complexus non posset interire, nec una qualitas tolli, quin aut tota substantia periret, aut in essentialiter aliam mutaretur; — *a.* hoc est falsum; *v. c.* aqua calida et aqua frigida non essentialiter differunt; *e.*

Prob. 3° Notio substantiae et accidentis ab experientia suppeditatur, et perficitur; *e.* exprimit aliquid reale et physicum.

Prob. ant. 1 part. (suppeditatur). Experientia motuum et modificationum omnium, tum alienarum tum propriarum, sive corporalium sive spiritualium, suppeditat ex una parte affectiones plures, inter se diversas, successivas; et ex alia parte aliquid quod his afficitur unum, identicum, permanens; — *a.* hic est conceptus distinctus substantiae et accidentium; *e.*

Prob. ant. 2 part. (perficitur). Opponendo et comparando subjectum et ejus affectiones, percipitur essentiam subjecti talem esse ut existentiam habeat per se, i. e. nulli alii inhaerendo; essentiam vero affectionum talem esse ut existentiam non habeant per se, sed alio indigeant, cui ut subjecto inhaereant; — *a.* hic jam est perfectior conceptus substantiae et accidentis, eorumque differentiae; *e.*

Coroll. 1^m Ergo recte definitur substantia: «ens quod per se est, neque indiget alio tanquam subjecto cui inhaereat;» — *accidens autem*: «ens quod non est per se, sed indiget alio tanquam subjecto cui inhaereat;» — nam hae definitiones directe hauriuntur ex analysi experientiae.

Coroll. 2^m Substantiae sex sunt proprietates (ab Aristotele enumeratae):

- a) *non inhaeret subjecto*;
- b) *non recipit magis et minus*, nam essentiae sunt indivisibiles;
- c) *non habet contrarium*; nam contraria sunt quae se mutuo ex eodem subjecto expellunt; *a.* substantia non inhaeret subjecto unde expellatur, sed est ipsum subjectum;
- d) *est subjectum contrariorum (successive)*;
- e) *est hoc aliquid*, i. e. *individua*, nam est realis et existens;
- f) *partes ejus, si est composita, sunt substantiae*, i. e. incompletae substan-

tiae, seu aliquid substantiale, non vero accidentia, seu aliquid accidentale (cfr. inf.).

Coroll. 3^m Ergo male definiunt substantiam :

a) *Cartesius* : rem ita existentem ut nulla re indigeat ad existendum ; — nam R. d. nulla re ut subjecto inhaesionis, *c*; ut causa sui, *n*.

b) *Cousin* : ens quod nihil ultra se in ordine ad existendum supponit ; — nam R. d. de substantia infinita, *c*; de finita, *sd.* nihil ut subjectum inhaesionis, *c*; ut causam sui, *n*.

c) *Leibnitz* : ens agendi vi praeditum ; — nam R. d. de substantia formaliter ut causa vel ut natura, *c*; formaliter ut substantia, *n*.

d) *Spinoza* : id quod per se est et per se concipitur, — seu : id cujus conceptus non indiget conceptu alterius rei a qua efformari debeat ; — nam R. d. de substantia infinita, *c*; de finita *sd.* de conceptu aliquo inadaequato, *c*; formali et adaequato, *n*. (adaequata non potest excludere dependentiam a Deo ut causa exemplari, efficiente, finali).

e) *Kant* : phaenomenon realitate objectiva destitutum : — cfr. logic.

Schol. 1^m *Quid sit inhaerere.* — R. Vi verbi « substantiae, substrati, subjecti, — accidentis, » esset conceptus pronus : quasi alicujus entis quod subjaceret aliis supra vel circum accedentibus ; sed iste falsus esset, nam substantia aliud non est nisi essentia rei actualis nude sumpta ; — accidentia nihil aliud quam variae notae aliae quae praeter notas essentielles rei insunt ; haec inessentia aliarum notarum in aliqua essentia praesupposita, dicitur inhaerentia. — Distinguenda ab adhaerentia : quasi extrinseca agglutinatione.

Schol 2^m *Quotuplex substantia.* — R. a) *Substantia prima* est ipsa essentia singularis actualis, quae proin nec de aliquo subjecto praedicatur, nec in aliquo subjecto est ; dicitur *primae intentionis*, i. e. quae intenditur, cognoscitur sicut objective est, sine alia operatione mentis ; — *substantia secunda* est essentia non singularis actualis, sed universale directum, quod proinde non in subjecto est inhaerens sicut accidens, sed de subjecto praedicatur ; dicitur *secundae intentionis*, i. e. quae cognoscitur post abstractionem mentis.

b) *Substantia completa* est quae et per se existit, et non ordinatur naturaliter ad ineundam compositionem cum alio elemento in unam substantiam novam, v. c. planta, homo ; — *substantia incompleta* est quae vel non potest sola existere per se, vel si potest quidem existere per se, tamen naturaliter ordinatur ad componendam cum alio elemento aliam substantiam unam, v. c. anima humana.

Propositio 36.

Omnis natura est substantia, et omnis substantia est natura.

Prob. 1^a pars (*natura est substantia*). Natura est principium intrinsecum ultimum actionum et passionum alicujus subjecti ; *a.* tale non est nisi substantia, seu ens per se existens ; *e.*

Ad maj. Dicitur : a) *principium*, i. e. cujus influxu oritur actio vel passio, seu id vi cujus producitur ;

b) *intrinsecum*, i. e. in ipso agente vel patiente residens ; opponitur principio extrinseco quod existit extra ipsum agens vel patiens ;

c) *ultimum*, i. e. in quo radicantur omnia ea quae proxime concurrunt ad actionem vel passionem, v. c. potentiae, inclinationes, etc.

Prob. min. Principium quo aliquid agit vel patitur, est ejus potentia correspondens activa vel passiva (sive essentialis, sive accidentalis) ; *a.* haec potentia est quidem principium proximum, sed ipsa haberi nequit nisi quia subjectum est ad eam habendam aptum et proportionatum, seu quia substantia est ejus fundamentum et principium, et proinde principium ultimum actionum et passionum ; *e.*

Prob. 2^a pars (*substantia est natura*). Omnis substantia aut actu agit vel patitur, aut est in potentia ad agendum vel patiendum ; *a.* omne tale est natura ; *e.*

Ad maj. Substantia actualis quae nec ageret quidquam, nec pateretur quidquam a quovis, nec saltem agere posset vel pati, esset ad nihil bona, ergo non bona, non ens ; *a.* hoc implicat contradictionem ; *e.*

Ad min. Actum vel potentiam habere substantia non potest, nisi ipsa ad eam potentiam apta et proportionata ; *a.* sic ipsa est principium ultimum intrinsecum actionum et passionum, i. e. natura ; *e.*

Objic. Concipi potest saltem substantia quae nonnisi per potentiam obedientialem ageret vel pateretur ; *a.* huic non correspondet natura proportionata ; *e.* — R. *n. maj.* (hujus substantiae actio vel passio esset supernaturalis, quia obedientialis, simul et naturalis, quia exigitive debita ne substantia omni prorsus sine careat).

Propositio 37.

Naturae unitas haberi nequit ubi est pluralitas substantiarum actualium completarum.

Stat. quaest. 1) Quaeritur utrum ex pluribus substantiis possit fieri una natura, ita ut maneant plures distinctae substantiae actuales, completae in ratione substantiae, imo et naturae, sed simul conjunctae fiant una natura nova, specificiter diversa a singulis naturis constituentibus.

2) Affirmant atomistae plurimi, dicentes : omnem substantiam esse aliquam naturam, imo si pro se consideretur esse naturam completam ; sed si plures in agendo concurrant in unum effectum, dari posse naturam novam ; et tunc, in hoc sensu composito, unamquamque substantiam dicendam fore substantiam seu naturam incompletam (sed R. haec erit unicuique mera denominatio extrinseca). Cfr. Palmieri, ontol. thes. 15.

3) Negant peripatetici, dicentes : aut fore plures naturas sicut ante unionem, si maneant plures substantiae ; aut fore unam substantiam specificiter novam si fiat una natura specificiter nova (Cfr. *S. Thom. Gent.* 2, 57 ; — 4, 35 ;

— q. d. lib. 9. a. 3); quod saepe ita enuntiant : *ex duobus entibus in actu non fit unum per se.*

Prob. Singulae illae substantiae, manentes substantiae completae et naturae, coeundo in compositionem aut mutarent suas proprias operationes essentiales, aut non; *a.* neutro modo habebitur intentum adversariorum; *e.*

Prob. min. 1 part. *Si mutant* operationes suas proprias naturales, hoc fiet aut eas tollendo, vel mutando in alias, aut eas invicem impediendo et neutralisando —; *a. si primum* : mutantur naturae singulae, et intentum non habetur; — *si secundum* : compositum non erit novum principium operationum (seu nova natura); sed manent eadem activitates ac antea, licet per accidens non appareant ad extra, ac proinde manet collectio naturarum plurium, licet per accidens impeditarum quominus sese manifestent ad extra.

Prob. min. 2 part. *Si non mutantur* operationes propriae naturales, additae non arguunt novam naturam unam, seu principium unum operationum, sed collectionem principiorum seu naturarum quae in unum effectum majorem concurrant, specificè eundem; *e.*

Objic. 1° Conjunctio plurium substantiarum, in proprio suo esse permanentium, est quidem accidentalis unicuique substantiae partiali, non tamen est accidentalis novo enti quod ex unione oritur; *e.* — *R. d.* si velis essentiam sensus compositi confundere cum essentia unius naturae et principii, *tr;* secus, *n.* (sic unio est essentialis acervo lapidum!)

Objic. 2° Ex unione plurium substantiarum, in suo esse permanentium, constitui potest principium unum intrinsecum novarum operationum; *a.* tale principium est nova natura; *e.* — *R. d. maj.* constitui potest unum principium ultimum radicale, *n;* secundarium et per accidens, *sd.* novarum operationum, i. e. quae differant a prioribus specificè, *n;* quae differant per accidens, *c.* (v. c. intensitate majore quam singulorum principiorum, vel diversitate effectuum qui in uno subjecto patiente a diversis principiis agentibus ponuntur, neque ab unico principio poni omnes possent, etc).

Coroll. 1^m Ergo unitas principii seu naturae, essentiae, non dijudicanda est ex operatione effecta sed ex entitate causae efficientis; potest enim congregatio plurium agentium concurrentium in unum opus, producere effectum unum, ad quem principia singula fuissent imparia.

Coroll. 2^m Ergo 1) dicendum est *ens per accidens* vel *unum per accidens* omne compositum ex pluribus substantiis in suo esse permanentibus, vel concretum ex substantia et accidentibus;

2) dicendum est *ens per se* vel *unum per se* omne id quod, abstrahendo ab ejus accidentibus, consideratur ut constitutum in sua essentia (specificà), et integritate (nulla parte sui detruncatum), et complemento (nulla proprietate vel potentia sibi naturaliter debita carens);

3) quod si inveniatur ens integritate vel complemento suo carens, dicendum erit *ens vel unum per se, sed truncum, vel incompletum.* Cfr. *Suar.* met. d. 4. s. 3;

4) unum per se dicitur etiam unum simpliciter; — unum per accidens : unum secundum quid.

ARTICULUS 2.

De subsistentia.

Propositio 38.

Subsistentia in creatis distinguitur realiter a natura.

Notiones. 1) Quadrupliciter considerari potest substantia prima completa : a) quatenus existit per se : et habetur conceptus *substantiae*;

b) quatenus constat hac potius quam illa realitate, seu est hujus potius quam illius speciei, unde determinatas habeat vires operandi : et habetur conceptus *naturae*;

c) quatenus in sua entitate non est universale, sed determinatum hoc : et habetur conceptus *singularis*;

d) quatenus est aliquod totum unum pro se in existendo, non communicatum alteri : et habetur conceptus *suppositi* seu *hypostasis*.

2) Modus sic existendi ut sit aliquod totum unum pro se, non communicatum alteri, vocatur *subsistentia*; quare suppositum definitur : substantia prima completa subsistens; — suppositum naturae rationalis dicitur *persona*.

Stat. quaest. 1) Notum jam est substantiam, naturam, singulare, si objective spectantur, re non differre sed ratione tantum; manet quaestio utrum etiam re an ratione tantum differat natura singularis a supposito seu persona. Respondemus in rebus creatis dari distinctionem realem (de personis divinis aliter in theologia).

2) De hac tota quaestione nunquam homines cogitavissent, nisi revelata fuissent dogmata SS. Trinitatis, ubi una singularis natura tribus communicatur personis; et Incarnationis, ubi duae naturae singulares in una persona communicantur.

Prob. 1° Ex analysi naturae singularis substantiae completae, invenitur talis a) ut non possit alteri ad instar accidentis inesse, — b) ut non possit alteri naturae uniri ad instar partis essentialis; — *a.* ita nondum talis habetur ut non possit alteri naturae uniri ad instar naturae distinctae sed unius individui subjecti; — *e.* ut ipsa per se solam sit unum suum subjectum (suppositum) requiritur aliud insuper a parte rei accedens, i. e. subsistentia.

Ad antec. Unicum novimus exemplum, ex revelatione certum; scilicet humanitas Christi, substantia creata completa, natura singularis, non tamen per se solam est subjectum (suppositum), sed assumpta est in unionem cum natura divina in personam unam Verbi.

Prob. 2° Ex analysi suppositi formaliter sumpti invenitur exclusio triplicis communicabilitatis : a) universalis ad singularia, — b) partis ad totum, v. c. manus in homine, — c) assumptionis in aliud suppositum; — *a.* natura,

etiam singulariter considerata, duas quidem priores sed non tertiam excludit communicabilitatem; *e*.

Objic. Distinctio quam probant argumenta potest tota explicari per distinctionem rationis tantum. — *R. d.* argumeta per se sola, solo lumine naturali, *c*; argumenta prout afferuntur ad explicandum factum ex revelatione notum, *n*.

Propositio 39.

Subsistentia est aliquid positivum, non mera negatio.

Stat. quaest. 1) Quaeritur in quo consistat ille modus subsistentiae; respondent Scotus et alii: nihil esse positivi, sed esse solam negationem assumptionis in aliam personam, i. e. solam non unionem cum alia natura in unitatem subjecti.

2) Respondemus eum esse aliquid positivum, nimirum modum existendi, seu determinationem naturae existentis, qua sit unum totum pro se. Modus ille dicendus erit modus *essentialis* personae vel suppositi, non *accidentalis*, nam per illum constituitur suppositum in sua suppositalitate, quae non est accidens.

Prob. 1° Si subsistentia in creatis nihil positivi est addendum naturae singulari, 1) natura singularis a parte rei non differt a supposito, quod falsum est; — 2) non explicantur sed intricantur dogmata revelata, ex quibus nota est subsistentia, et ad quae explicanda admittitur; *e*.

Ad antec. 1 part. (non differt). Natura singularis per seipsam solam exhiberet quidquid a parte rei requiritur ad constituendum suppositum, neque ab eo distingueretur nisi connotatione negatae assumptionis, i. e. ratione tantum.

Ad 2 part. (non explicantur). a) *Trinitatis* personae per meram negationem intelligi nequeunt, sed solum per aliquid positivum, relativum, realiter idem cum essentia divina, ratione tantum ab ea distinctum (cfr. theolog.); *a*. haec ita esse non possunt si subsistentia in creatis est mera negatio; *e*.

ad min. Sicut entis notio ipsa, ita omnis entitas, omnis perfectio, debet analogice convenire Deo et creaturis (non univoce, sed neque aequivoce), i. e. debet perfectio divina et creata aliquid simile, aliquid diversum habere; — *a*. si personalitas seu subsistentia creata est mera negatio, nihil manet commune, totum est diversum a personalitate divina (nam erit negativum, non positivum; absolutum, non relativum; realiter distinctum a substantia, quod ipsi adversarii admittunt); i. e. nulla manet analogia; — *e*. non poterit admitti uterque simul conceptus personalitatis.

b) *In incarnatione* assumpta est sola natura humana, non persona humana; et est unio Verbi et humanitatis intima et substantialis; — *a*. etiam persona assumpta esset, si persona nihil aliud diceret a parte rei praeter solam naturam completam singularem; neque fuisset unio Verbi cum humanitate, intima et substantialis, nisi Verbum aliquid supplevisset humanitati exigitive debitum nunc deficiens; *e*.

Prob. 2° Subsistentia dat naturae singulari ultimum complementum in ratione existendi; *a*. hujus effectus realis positivi requiritur causa realis positiva; *e*.

Ad maj. Subsistentia actu terminat substantiam, et in se subsistentem facit atque alteri incommunicabilem.

Objic. 1° Si subsistentia est aliquid reale et positivum, distinctum a natura, erit aut substantia aut accidens; *a*. neutrum dici potest; *e*.

Ad maj. Inter ea nihil datur tertium.

R. n. maj. — *ad rat. addit. d.* inter substantiam completam subsistentem et accidens non datur tertium, *c*; inter substantiam completam (nondum subsistentem) et accidens, *n*.

Inst. Quidquid concipitur ut adveniens primae existentiae rei, concipitur ut accidens; *a*. subsistentia conciperetur ut adveniens primae existentiae substantiae singularis; *e*. — *R. d. maj.* primae existentiae rei perfectae et determinatae in ratione primae existentiae, *c*; primae existentiae ut positive complens et determinans ipsam primam existentiam, *n*; vel *sd.* concipitur ut accidens proprie dictum, constituens ens compositum unum per accidens, *n*; ut accidens lato aliquo sensu, non pars essentialis essentiae specificae, imo et singularis, sed addendum (essentialiter exiguum), *c*.

Objic. 2° Persona humana idem est ac homo individuus; *a*. homo individuus constituitur per propriam naturam singularem, seclusa omni alia positiva realitate; *e*. — *R. c. maj.* — *d. min.* quoad essentiam qua constat, et principium ex quo vires operandi manant, *c*; quoad incommunicabilitatem et divisionem ab omni alio subjecto subsistente, *n*.

Objic. 3° Si subsistentia est aliquid positivum, explicari nequit dogma fidei, scilicet ipso facto quod assumeretur natura humana Christi, *non potuisse* assumi personam humanam; *e*.

Prob. antec. Quaevis realitas assumi potest; *e*. si subsistentia est modus realis, potuit assumi sicut ipsa natura; *e*.

R. d. antec. Si est aliquid positivum conciliabile cum unione (assumptione), *c*; si est aliquid inconciliabile cum suo contrario: unione, *n*. — *d. pariter prob.*

Objic. 4° Suppositum est id quod perfectum et completum est in ratione substantiae (i. e. substantia prima completa tota); *a*. substantia est prima (i. e. realis), completa (i. e. non destinata ut sit pars compositae substantiae), tota (i. e. realitatem habens integram, carentem quovis defectu partis), per suam ipsius realitatem, non per aliud superadditum; *e*. — *R. d. maj.* prima, completa, tota, et unum pro se incommunicabile in existendo, *c*; secus *n*; — *e. d. min.*

Objic. 5° Sola ratio cur aliquid concipiatur, sine addito aliquo positivo esse incapax existendi, est quia secundum se est aliquid indeterminatum; *a*. substantia integra singularis est aliquid in genere substantiae determinatissimum; *e*.

Ad min. Singularis dicitur aliqua substantia, quia per differentias divisivas usque ad ultimum modum determinationis deducta est.

R. c. maj. — *d. min.* determinatissimum in genere naturae, *c*; in genere ita existentis ut sit aliquod totum pro se, *n.* — *ad prob. min. d. pariter.*

Objic. 6° Implicat contradictionem: a) natura plene singularisata, quae in genere substantiae sit aliquid naturaliter incompletum, indeterminatum; — b) modus substantivus, constitutivus substantiae singularis in ratione hypostaseos, qui per physicam resultantiam ex substantia singulari dimanet. — *R. ad a): d.* quae in genere substantiae singularis sit incompletum, *c*; quae in genere existentis totius pro se, incommunicabilis, *n.* — *ad b): d.* qui ex substantia singulari hypostasi dimanet, *c*; ex substantia singulari dimanet exigitive, ut fiat hypostasis, *n.*

Objic. 7° Inutilis est iste modus positivus ad explicandum factum revelatum; *e.* temere, sine ratione sufficienti admittitur. — *Prob. ant.* Sola necessitas esset ad explicandam Incarnationem: quod aliter in Christo essent duae hypostases completae, *a.* ita non est; *e.* — *R. n. ant.* — *ad prob. c. maj.* — *n. min.*

Prob. min. Admittendae essent duae hypostases in Christo, si impossibile esset ex duobus substantialiter completis constitui aliquod unum per se; *a.* ita non est; *e.* — *R. c. maj.* — *n. min.*

Prob. min. Non repugnat ut substantia aliqua finita, v. c. haec humanitas, ultimo completa in suo ordine, ultra suum ordinem substantialiter perficiatur, ac trahatur ad constituendum unum per se cum hypostasi divina; *e.* — *R. n. totum.* Nam: 1) si est de se jam ultimo completa in suo ordine substantiali, est jam de se unum per se, seu hypostasis, et quidquid accedit insuper constituet aliquid per accidens, quod salva ejus totalitate abesse poterat; — 2) quod perficiatur substantialiter et tamen ultra suum ordinem, est contradictio; nam perfici substantialiter dicit perfici ut substantia est, ergo in sua specie, intra suum ordinem, in sua constitutione propria; — 3) quod trahatur ad constituendum unum per se cum hypostasi divina, quamdiu duo ultimo completa in propria essentia et substantia erunt, repugnat; et si recurrunt adversarii ad differentiam ordinum, dant verba et voces quas jam aliter non explicare conantur, nisi supponendo distinctionem realem inter essentiam humanam physicam Christi, et ejus existentiam humanam, quae ultima defuerit, cujus loco fuerit unica existentia Verbi humanitatem quasi informans! Ac revera, aliud jam nihil ipsis superest quod sit substantialiter unitivum duarum essentiarum ultimo completarum.

Coroll. 1^m Ergo nullum accidens potest esse suppositum, sed sola substantia, nam suppositum est existens independenter ab alio ut subjecto, accidens autem est essentialiter dependens et communicabile alicui substantiae.

Coroll. 2^m Ergo neque substantia secunda potest esse suppositum, nam haec est natura universalis, essentialiter communicabilis tota pluribus.

Coroll. 3^m Actiones sunt suppositorum, non elicitive, sed denominative,

i. e. tribuuntur toti subjecto ut principio quod agit, parti non tribuuntur nisi ut principio quo agit totum; suppositum igitur hic est totum quod agit, natura est principium quo elicitive agit suppositum, v. c. Deus Verbum passus et mortuus est humanitate sua; sicut aliquis homo cogitat anima sua, currit pedibus suis.

Coroll. 4^m Ergo partes per separationem possunt fieri totidem supposita, v. c. tabulae marmoreae dissectae partes; quae si post separationem retineant essentialem exigentiam ad invicem, dicentur supposita sensu aliquo latiori, v. c. anima separata a corpore.

Coroll. 5^m Ergo vicissim plura supposita per unionem suam fieri possunt unum suppositum, v. c. binae guttae aquae conjunctae; amittunt enim priorem modum existendi, subsistentiam suam, et acquirunt novum unum modum.

Propositio 40.

Personae identitas reponi nequit in conscientia vel memoria.

Stat. quaest. 1) Contra Locke dicentem: personalitatem, seu identitatem personae consistere in conscientia propriarum actionum, i. e. actu quo quis operationum quas elicit sibi est conscius.

2) *Reponi*: non negamus memoriam et conscientiam esse facultates *testificativas* nostrae identitatis, i. e. per quas nobis cognita fiat identitas nostra personalis; sed negamus eas esse *constitutivas* hujus identitatis.

Prob. 1° Personae identitas in eo consistere nequit quod personae identitatem jam praesupponit; *a.* conscientia sui ipsius, vel memoria suorum factorum praeteritorum, personae identitatem praesupponit; *e.*

Ad min. Impossibile est ut sui conscientia vel memoria propriarum actionum habeatur, nisi identica sit persona quae actiones elicit et conscientiam habet.

Prob. 2° Id secundum quod unusquisque apprehendit se esse personam, et quod intendit significare dicendo: «*ego*,» est unum aliquod, identicum, et permanens subjectum omnis multipliciter interioris; *a.* repugnat tale subjectum formaliter constitui per actualem conscientiam sui, vel memoriam propriorum phaenomenorum; *e.*

Prob. min. 1) Hoc subjectum apprehenditur ut permanens; — haec conscientia identidem interrumpitur et cessat, v. c. somno, delirio;

2) hoc subjectum... ut unum et semper idem; — haec conscientia... nectitur ex multiplicibus et usque variantibus intellectionibus;

3) hoc... ut subjacens toti multipliciter interiori, sive essentiali, sive accidentali; — haec... ut accidentalis, exigit inesse alteri ut subjecto;

4) prius natura est, affectiones subjecti esse, quam esse intellectas per conscientiam.

Prob. 3° Ex opposita sententia sequuntur absurda, v. c.: